

РЕШЕНИЕ

№ 1182

гр. Бургас, 25.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

**ОКРЪЖЕН СЪД – БУРГАС, V ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в публично заседание на седемнадесети октомври през две хиляди
двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Вяра Ив. Камбурова

Членове: Галя В. Белева

Димитър П. Стоянов

при участието на секретаря Тания Н. Михова
като разгледа докладваното от Димитър П. Стоянов Въззивно гражданско
дело № 20222100501393 по описа за 2022 година

За да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 - чл. 273 от ГПК.

С Решение № 178 от 27.07.2022 г. по гр.д. №949/2021 г. по описа на РС- Айтос, последният е осъдил ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, със седалище и адрес на управление: гр.София, бул.“Христофор Колумб“ № 43, представлявано от изпълнителните директори Йоанна Цветанова Цонева и Румяна Гешева Бетова да заплати на М. Г. Г., ЕГН *****, с постоянен адрес: *** сумата от 1 250,00 (хиляда двеста и петдесет) лева, претендирани частично от общо 8199,00 лева, представляваща дължимо обезщетение по застрахователна полица № 01800100010269 от 13.05.2021 г. за застраховка „Селскостопански култури“, ведно със законната лихва от датата на завеждане на иска - 26.10.2021 г. до окончателното изплащане на дължимото.

С решението си Районен съд – Айтос е осъдил ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, да заплати на М. Г. Г., ЕГН *****, сумата от 630 лв., представляващи разноски, направени по водене на делото.

Подадена е въззивна жалба с вх.№4042 от 17.08.2022 г. от ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, против Решение № 178 от 27.07.2022 г. по гр.д. №949/2021 г. по описа на РС- Айтос.

С въззивната жалба се твърди, че решението е неправилно, поради нарушение на материалния закон и поради необоснованост.

Твърди се, че незаконосъобразно първоинстанционният съд е приел, че е налице покрит риск с по – широко съдържание от уговореното между страните и не се е съобразил със съдържанието на застрахователния договор. Позовава се на разпоредбите на чл.345, ал.3 от КЗ и чл.394 от КЗ. В тази връзка твърди, че за покрит риск е било уговорено по застрахователната полица клауза А „Градушка, буря и проливен дъжд“. Съдът обаче не е установил съдържанието на тази клауза, такова каквото е било установено в Общите

условия към застрахователната полица.

Сочи се, че подходът на първоинстанционният съд да приеме, че е налице покрит риск, защото увреждането по някакъв начин е свързано с проливен дъжд и „агроклиматичните условия“, без да се изследва съдържанието на покритите и изключените по застрахователната полица рискове, не отговаря нито на разпоредбите и целите на КЗ, както и тези на ЗЗД, относно правилата за тълкуване на договорите и тяхната обвързваща страните сила, както и на интересите на ползвателите на застрахователни услуги.

На следващо място се твърди, че решението е необосновано и противоречи на материалния закон, тъй като с него се приема, че е налице покрит риск по полицата – механични увреждания в резултат на градушка и проливни дъждове и интензивен валеж за кратко време, въпреки изричните констатации на експертите и показанията на свидетелите, че уврежданията са причинени от болести /кафяво гниене/, напукване на плодовете поради продължителна влага, както и високите температури след това. В тази връзка се позовава и на приетото пред първоинстанционния съд заключение по тройната съдебно - агротехническа експертиза. Заключениета на експертите посочвали, че по – голямата част от уврежданията са в резултат на влагата от продължителните дъждове, кафяво гниене и високата температура, като тези увреждания не са покрит риск по полицата. С оглед констатацията на вещите лица, че има и нараняване от механично увреждане, следвало да се отбележи, че ищецът е следвало да докаже размера по вредите, настъпили от покрит риск, което не било осъществено при условията на пълно и главно доказване. При наличието на данни, че повечето увреждания не са в резултат на покрит риск, съдът е приел, че всички увреждания са в резултат на покрит според него риск.

Излагат се доводи, че съдът необосновано и в противоречие с материалния закон е приел, че не е налице изключен риск, въпреки доказването на условията и настъпването на изключен риск „болести“. Пзовава се на нормата на чл.345, ал.5 от КЗ. В чл.11 от приложимите общи условия е уговорено, че не се покриват вреди, пряко или косвено, причинени от болести, включително когато тяхното проявление се дължи на настъпило застрахователно събитие. Това възражение е било своевременно направено пред първоинстанционния съд и е било доказано с приетата тройна агрономическа експертиза. Заключениета на вещите лица посочвали, че по – голямата част от уврежданията са в резултат на влагата от продължителни дъждове, кафяво гниене и високата температура, като тези увреждания не са покрит риск, а изключен риск по полицата. Посочва, че изключеният риск не изисква невзимането на мерки от страна на застрахования, нито определено негово действия или бездействие, той изключва определени събития от покритие по съгласие на двете страни, с което очертава обхвата на застрахователното покритие. Застрахователят носи риск единствено за уточнените покрити и неизключени рискове, като при изрична уговорка и заплащане на по – голяма премия изключени рискове могат да бъдат приети за покрити. Поведението на застрахования е било от значение при упражняване на правото на отказ по чл.408 от КЗ.

Жалбоподателят се аргументира, че първоинстанционният съд в нарушение на материалния закон е определил размера на уврежданията, като се е базирал на пазарната стойност на увредената продукция. Съгласно чл.20, ал.1 от Общите условия, при частични увреждания размерът на застрахователното обезщетение съответства на установения процент на вредата, съобразно застрахователната сума. Цената на увредената продукция нямала значение към размера на евентуално дължимото обезщетение, както същата не е имала значение и при определяне на застрахователната премия. Цитира практика.

Моли въззивният съд да постанови решение, с което първоинстанционното решение да бъде отменено като неправилно и необосновано, като отхвърли предявените срещу ответното застрахователно дружество искиви претенции. Претендират се разноски. Не са заявени доказателствени искания.

В срока по чл.263 ал.1 от ГПК е постъпил писмен отговор на въззивната жалба от М. Г. Г., чрез процесуалния представител адв. Сава Каров.

Оспорва подадената въззивна жалба от ЗД „Евроинс“ АД като неоснователна и необоснована, като моли да бъде оставен в сила обжалвания съдебния акт.

Твърдението в жалбата, че претърпените от ищеца имуществени вреди били изрично изключени от покритието по полицата на застрахователя е било невярно и тенденциозно, като в разпоредбата на чл.345, ал.1, т.3 и ал.5, т.5 от КЗ изрично било предвидено какви са покритите рискове, както и изключенията от застрахователно покритие.

Твърди, че неправилно било интерпретирано заявеното от всички вещи лица, че не са установили каквито и да е данни за заболяване по насажденията, като изрично е било обсъждана липсата на твърдяното от жалбоподателя „кафяво гниене“, а относно напукването на черешите и тяхното отпадане от дърветата, то е в резултат именно от проливните дъждове в процесните седмици, както и на преминалата градушка. В подкрепа на тези съображения е както посоченото в заключенията по приетите в първоинстанционното производство експертизи, така и от заявеното от вещите лица в съдебните заседания.

Възражението за липса на пълно и главно доказване също не било основателно, като счита, че това е направено, при това с показанията на разпитаните по делото свидетели, заявеното от вещите лица. Не е доказано възражението на жалбоподателя за наличие на изключен риск по застрахователната полица.

Доводите за неправилно определяне на размера на дължимото обезщетение, не държали сметка за това, че е предявен частичен иск и по тази причина няма как да бъде уважен за част и отхвърлен за друга, след като неговият размер е далеч под размера на така дължимото застрахователно обезщетение.

Моли да бъде оставена без уважение въззивната жалба, подадена от ЗД „Евроинс“ АД, като неоснователна, а първоинстанционното решение да бъде оставено в сила. Претендират се разноси. Не са направени доказателствени искания.

Депозираната въззивна жалба е допустима - подадена е от процесуално легитимирано лице в срока по чл.259, ал.1 от ГПК срещу подлежащ на инстанционен контрол съдебен акт и отговаря на изискванията на чл.260, ал.1, т.1, т.2, т.4 и т.7 от ГПК и чл.261 от ГПК.

В съдебно заседание се явява процесуалния представител на въззиваемия, който поддържа подадения отговор въззивна жалба, като счита подадената въззивна жалба за изцяло неоснователна. Твърденията, изложени във въззивната жалба са били предмет на три агрономически експертизи и доводите, които са били развити, не кореспондират със заключенията на вещите лица. Моли въззивната жалба да бъде оставена без уважение, като първоинстанционното решение бъде потвърдено. Въззивното дружество не се представлява.

Бургаският окръжен съд, при служебната проверка на обжалваното решение, извършена на основание чл. 269 от ГПК, не установи съществуването на основания за нищожност или недопустимост на същото, поради което намира, че то е валидно и допустимо. След като прецени твърденията на страните, с оглед събраните по делото доказателства и разпоредби на закона, съдът намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Предявеният пред Районен съд - Айтос иск е с правно основание чл.405, ал.1, вр. чл. 386 от КЗ.

Производството пред Районен съд – Айтос е образувано по искова молба на М. Г. Г., ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, действащ чрез пълномощник адв.Сава Каров – БАК, против „Застрахователно дружество Евроинс“ АД, вписано в ТР с ЕИК 121265113, със седалище и адрес на управление: гр.София, бул.”Хр.Колумб” № 43 представлявано от изпълнителните директори Йоанна Цветанова Цонева и Румяна Гешева Бетова.

Твърди се в исковата молба, че ищецът е земеделски производител, който обработва собствена земя от 27,33 дка в землището на с. Пирне, където отглежда череша. На 13.05.2021 г. застраховал продукцията при ответното застрахователно дружество с полица № 01800100010269 за срок от 14.05.2021 г. до 16.10.2021 г. по застраховка „Селскостопански култури“ срещу рискове – клауза А „Градушка и буря“ и „Проливен дъжд“ за общата сума от 13 665 лева, равняващи се на действителната застрахователна стойност от по 500 лева на декар, като застрахователната премия била платена изцяло на две вноски. Насажденията се развивали добре и имали много плод, но на 20.06.2021 г. след

посещение на имота се установило, че земята била застлана с череши, преобладаващо здрави и много обрулени листа на земята. Застрахователят бил уведомен и извършил оглед, но не бил съставен протокол за извършения оглед. Ищецът сам извършил оглед и съставил протокол за претърпените вреди, които определил на 60 % от цялата продукция. Застрахователят отказал плащане, като посочил, че според неговите експерти е налице само напукване на плода, което се дължи на пренапояване от продължителните и проливни дъждове, което не било покрито по условията на застрахователния риск. По-късно предложили споразумение за 15 % от общата застрахователна сума, поради което претендира сумата от 1 250 лева, предявени като частичен иск от общо 8 199 лева, явяващи се установените 60 % от общата застрахователна сума от 13 665 лева, ведно с дължимата законна лихва от предявяване на исковата претенция до окончателното плащане.

В срока по чл.131 ГПК ответникът е подал отговор на исковата молба. В отговора са изложени аргументи относно липсата на предпоставки за заплащане на претендираното обезщетение. Поддържа се, че не са налице увреждания в резултат на оронване и опадване поради проливен дъжд и градушка. Напукването на плода е било в резултат на болести (кафяво гниене) и е налице само нарушаване на качеството, като това не са покрити рискове. Застрахованото лице не е представило всички необходими документи, каквито са снимките. Оспорва се посоченият размер на увреждане от 60 % в исковата молба. Твърди се, че ищецът сам е отказал да подпише протокола, изготвен от експертите на ответното дружество. Оспорва се начина, по който според ищеца се установява размера на увреждането, както и дължимостта на законна лихва. Прави се възражение за изключен риск по чл.8, т.11 и чл.8, т.6 от ОУ, както и възражение за наличие на основание за отказ по чл.408 от КЗ, тъй като застрахованият не е изпълнил задълженията си по договора да изпълнява грижливо всички агротехнически мероприятия, да вземе всички необходими и целесъобразни мерки за предпазване на обекта на застраховане от увреждане. Оспорва се протокола за бракуване на череши в частта относно увреждания в размер на 60 % от продукцията. В обобщение ответникът моли за отхвърляне на исковата претенция, като неоснователна и недоказана, алтернативно – за намаляне на размера ѝ, и за присъждане на деловодните разноски.

Страните ангажират доказателства в подкрепа на становищата си. От събраните по делото доказателства се установява следната фактическа обстановка:

Между страните не се спори, че помежду им на 12.05.2021 г. е сключен договор за застраховка „Селскостопански култури“, оформена в полица № 01800100010269, по отношение на 27, 33 дка черешови насаждения в землището на с. Пирне, общ. Айтос, покриващ рисковете проливен дъжд, градушка и буря.

Видно от представената полица № 01800100010269/12.05.2021 г. застрахователната премия следвало да бъде заплатена на две вноски, съответно с падеж 13.05.2021 г. и 31.08.2021 г., като срокът на действие на договора бил уговорен от 00: 00 часа на 14.05.2021 г. до 24 часа на 16.10.2021 г. Уговорената общо дължима застрахователна сума е била в размер от 13 665 лв. при дължима застрахователна премия от 819, 90 лв.

В чл. 4 на приложимите към застрахователния договор общи условия покритите рискове градушка и проливен дъжд са съответно са дефинирани като: валеж от ледени образувания с различна форма и размер, който обичайно се проявява през топлите месеци от годината и който причинява характерни градобитни белези по засегнатите от него растения. Покриват се вредите от прякото механично действие (нараняване, пречупване, разкъсване, оронване и откъсване) в резултат на ударите на градовите зърна. Понятието „проливен дъжд“ е дефинирано като интензивен валеж в голямо количество, паднал за кратко време, като се покриват вредите от прякото механично действие на ударите на дъждовните капки, изразяващи се в пречупване, разкъсване, нараняване, оронване и механичното увреждане на растения и плодове.

По отношение на застрахователната премия общите условия на застрахователя предвиждат същата при разсрочване да се заплаща в срока, уговорен в застрахователния договор (чл. 12, ал. 2 и 3), респ. при неплащане на разсрочена вноска, в полза на застрахователя се пораждат потестативни права да намали застрахователната сума по договора, да измени условията по него или да го прекрати, но тези права могат да се

упражнят не по-рано от 15 дни от датата, на която застрахованият е получил писмено уведомление от страна на застрахователя.

На 21.06.2021 г. застрахованият М. Г. е подал искане за завеждане на претенция и изплащане на обезщетение, като е описано събитието „проливен дъжд“, с пояснение напукване на плода поради големи количества проливен дъжд.

По делото е представен протокол за оглед на земеделски култури за установяване на застрахователното събитие от 22.06.2021 г., извършен от вещо лице Станимир В.. В същия е посочено, че при продължителните валежи в периода 5 – 20 юни 2021 г. се наблюдават частични напуквания по плодовете, които са в беритбена зрялост. Представен е и доклад по щета, видно от който е постановен отказ от изплащане на застрахователно обезщетение, поради изключен риск по общите условия – напукване на череша.

Ищецът е представил протокол за бракуване на продукция – череша от 25.06.2021 г., съставен в присъствието на застрахования и още четири лица, видно от който на 21.06.2021 г. след буря /силен дъжд и вятър/ и падналите градушки в имота му, над 60 % от плода е съборен на земята и се налагало бракуване на 24 тона череша. Посочено е, че реализацията на падналия плод е невъзможна.

Видно от уведомление от 27.07.2021 г. застрахователят се е позовал на „изключен риск“, като настъпилото напукване не се явявало покрит риск, доколкото не е резултат от прякото механично действие на ударите на капките. В допълнение е посочено, че не се покриват вреди, изразяващи се в понижаване на качеството.

По делото е представено удостоверение от кметство към с. Пирне, общ. Айтос, в уверение на това, че в периода 18-19.06.2021 г. на територията на прилежащите землища между с. Пирне и с. Чукарка е настъпило природно явление, представляващо буря със силен вятър, градушка и силен проливен дъжд.

Ищецът е представил дневник за проведените химични обработки и употребените торове, подобрители на почвата и биологично активни вещества, заверен от Областна дирекция по безопасност на храните, видно от който за 2021 г. са проведени десет на брой химични обработки на земеделските му площи. Представени са и фактури за закупуване на материали за химическа обработка на културите.

Видно от представената справка от НИМХ с изх.№13/15.02.2022 г. в периода 10.06.2021 г. – 20.06.2021 г. са отчетени валежи, като на 20.06.2022 г. валежът е бил най – обилен /22, 6 л/кв.м./ в синоптичната станция в гр. Карнобат. Такива са измерени и отчетени и от синоптичната станция при с. Руен, като е отбелязано, че за района на с. Пирне няма метеорологична станция.

По делото са разпитани свидетели.

В показанията си свидетелят Х.М., без родство и дела със страните, ангажиран от ищеца, заявява следното:

Ищецът е клиент на агроаптеката, в която работи свидетелят, като от последната закупува препарати. Свидателят описва климатичните условия през пролетно – летния сезон на 2021 г., свързани с унищожаване на част от реколтата на ищеца. Посочва, че е имало буря, силни валежи и градушка, които нанесли непоправими вреди на градината. Установило се, че щетите по черешите са в много голям процент – над 60% и до 100% унищожен плод, включително част от дърветата имали поражения. Плодът, който е останал по дърветата впоследствие се напукал и не е бил годен за консумация. В тази връзка е бил извършен оглед на цялата градина, като при предявяване на протокол за извършен оглед от 25.06.2021 г. свидетелят заявява, че един от подписите е негов. Свидателят сочи, че ищецът е спазвал стриктно агрономичните препоръки и изискванията при ползване на препаратите за обработка и защита на растенията. Не е било установено наличие на болести, като ищецът е водил подробно дневник за осъществените мероприятия по растителна защита, който е и проверен от свидетеля.

В показанията си свидетелят Р.Д., без родство и дела със страните, ангажиран от ищцата, изнася следното:

Свидетелката има овощна градина в съседство с тази на ищеца. Посочва, че целият месец юни на 2021 г. е бил дъждовен. Голяма част от черешите били напукани, като това

било в резултат на силния вятър, дъждовете и градушката, вследствие на което черешите се напукали. От вятъра плодът е паднал на земята. Посочва, че ищецът полага грижи за поддържане на овощната си градина.

В показанията си свидетелката З.М., без родство и дела със страните, ангажирана от ищеца, заявява, че лично е била в градината на ищеца и голяма част от плода е бил на земята. По дърветата е имало много напукани череши. Бил е събран от около декар продукцията, за да се прецени процентът на щетата. През 2021 г. са закупувани препарати за растителна защита. Свидетелката посочва, че самият плод е бил нацепен и напукан, като това е било или от силен дъжд, или градушка.

В показанията си свидетелят С.М., без родство и дела със страните, ангажиран от ответното дружество, посочва следното:

Свидетелят е извършил оглед на 26.06.2021 г. на черешовата градина на ищеца, като оценката му е послужила като основание за отказ на застрахователя за изплащане на застрахователно обезщетение. Констатацията на свидетеля, който е специалист агроном, работи като вещо лице към застрахователи и съдилищата, е била „напукани череши“. Тази констатация не фигурирала в общите условия на застрахователя, като в същите били описани „преки щети“, а това не е такава. „Пряка щета“ е тази, която довежда до счупване, разкъсване, унищожаване, събаряне на листа, клонки, плод на череши. Свидетелят твърди, че дъждовете, които паднали тогава не могат в това състояние на беритбена зрялост да направят тази пряка щета. Когато черешата узрявала, повърхностната ѝ обвивка губила своята еластичност, но тя оставала достатъчно здрава. Дори и да паднела на земята, тя намало да се напука. Свидетелят сочи, че е било налице преовлажняване и не са направени мероприятията – да се напръска с препарати за растителна защита. Соци, че когато завърши жизнения си цикъл черешата пада. В случая черешите не били масово нападали и не били съборени от природна стихия – градушки. Били са нападали вследствие на това, че са били загнили, което пък било резултат от несвършена работа.

Свидетелят Д.В., работи като управител в Бургас при ответното дружество, посочва, че е ходил на място на оглед, на който присъствал и вещо лице и ищецът. Искането е било за риск, който не бил покрит от общите условия на застрахователното дружество. Рисковете били за градушка, проливен дъжд, за щети от механично действие на самия дъжд. Това, което било констатирано е физиологичен проблем и по – високи дъждовни норми, вследствие на което се получавало напукване на черешите.

По делото е приета съдебна – агроикономическа експертиза, която дава заключение, че вследствие на развилата се градушка със силен вятър и проливен дъжд са нанесени механични наранявания на плода, като голяма част от същият е паднал на земята, а друга част от плодовете по клоните на черешовите дървета са набити с отворени рани и напуквания, вследствие на което плодът е започнал да гние. Експертизата е установила, че няма пропуски в извършените агрозащитни мероприятия, като всички те са били под контрол от агроном и комисия от ОБДХ – Бургас, които са удостоверявали извършването на дейностите. Вещото лице е определило щетата, причинена от природното явление, в рамките на 70%, като е приет среден добив от череши от 500 кг./дк., като осреднената стойност на черешовия плод от имота е бил 34 162, 50 лв., вследствие на което щетата от природното явление е оценена на 23 913, 75 лв.

По делото е приета тройна съдебно – агротехническа експертиза, съгласно която в имота на ищеца са извършени химически обработки на насажденията. Вследствие на развилата се градушка със силен вятър и проливен дъжд са били нанесени механични наранявания на плода, като голяма част е обрулен и паднал на земята. Останалите плодове по клоните на черешовите дървета били набити с отворени рани и напуквания, вследствие на което плодът е започнал да гние, като не са установени пропуски в извършените агро – защитни мероприятия. В експертизата са разяснени проявленията върху растенията и плодовете на болестта „кафяво гниене“. Посочено е, че в представения на вещите лица снимков материал, описаните в експертизата симптоми на болестта се наблюдават само по плодовете на процесните череши, както по земята, така и по самите дървета. Не се констатира увредени от болестта клонки и листа, което показвало, че извършените от

ищеца химични третириания с препарати са били подходящи и навременни, а причината за вторичното заразяване е механичните наранявания по плодовете, от където прониквала болестта. Вещите лица са приели 70 % от продукцията за унищожена вследствие на описаното природно явление, като стойността на черешовия плод на имота е оценена на 32 000 лв., от което и щетата от увредените череши е определена в размер на 22 400 лв.

По делото е прието заключение по допусната петорна съдебно – агротехническа експертиза. Посочено е, че през първата десетдневка на м.06.2021 г. са паднали 14 л./кв.м. дъждове при температури за периода от 16, 5 градуса по целзий. От 10.06.2021 г. са започнали ежедневни продължителни дъждове в района, които от данни на НИМХ – станция Карнобат са продължили до 20.06.2021 г. включително. Количеството на дъждовете през втората десетдневка на този месец са били 97, 1 л./кв.м. при средна температура за периода от 17, 6 градуса по целзий. Посочено е, че двете условия – температурата и постоянните превалявания, са причина за бързо наедряване и узряване на плодовете, което неминуемо предизвиквало и тяхното напукване. Черешовите плодове се напуквали, когато влагата се натрупва на повърхността на кожата им в неограничено количество по време на продължителни дъждове. Вещите лица заключават, че в резултат на проливните дъждове при наранените плодове, опаднали и на земята, както и тези на дърветата, бързо започват гнилоствни процеси с локално кафяво гниене, което скоро обхваща целия плод. Вещите лица сочат, че ищецът е предприел необходимите агротехнически и растителнозащитни мерки по обработка на черешовите насаждения. Представени са варианти за изчисляване на стойността на увреденото имущество, като е приет процент на увреждане /осреднена стойност на процентите увредено имущество между първия и третия от предложените от вещите лица варианта/, в размер на 62, 17 %, което е и окончателното им становище за размера на нанесената щета.

При така установената фактическа обстановка се налагат следните изводи:

С оглед събраните по делото доказателства и приложимите разпоредбите на закона, БОС намира въззивната жалба на ЗД „Евроинс“ АД за неоснователна, а обжалваното решение за правилно и законосъобразно.

Основателността на предявения осъдителен иск се обуславя от осъществяването на фактически състав, включващ елементите: 1) наличие на валиден договор за имуществена застраховка, сключен между застрахователя и увреденото лице, с предмет процесното имуществено право – черешова реколта; 2) настъпване в периода на осигуреното застрахователно покритие на събитие, представляващо покрит от застрахователя риск; 3) причинени щети на застрахованото имущество, настъпили в резултат на застрахователното събитие и 4) изправност на застрахованото лице по отношение на задълженията му за заплащане на застрахователна премия и уведомяване на застрахователя за настъпване на застрахователното събитие в срок.

С договора за имуществено застраховане застрахователят се задължава срещу заплащане на договорена застрахователна премия да поеме определен риск, при реализирането на който да заплати на застрахования обезщетение за причинените на застрахованото имущество вреди, в размер, равен на този на вредата към деня на събитието.

Фактът на сключване на застрахователния договор, съответно застрахованото имущество – черешови насаждения в конкретния поземлен имот и обхванатите с договора рискове – проливен дъжд, градушка и буря, не е спорен между страните. Спори се относно настъпването на събитие, представляващо покрит риск от застрахователя по силата на уговореното между страните по застрахователното правоотношение, както и по отношение на евентуално причинени щети в резултат на такова събитие, което да попада под дефиницията на „покрит риск“ по смисъла на ОУ, приети от ищеца по делото, представляващи неразделна част от застрахователната полица.

В чл.4 от ОУ към застрахователната полица са дефинирани покритите рискове. Съгласно уговореното между страните, проливен дъжд представлява интензивен валеж в голямо количество, паднал за кратко време, като застрахователят изплаща обезщетение за вредите, причинени от прякото механично действие на ударите на дъждовните капки и

изразяващи се в пречупване, разкъсване, нараняване, оронване и механично увреждане на растения и плодове. Сходно е разрешението и при покрит риск „градушка“ и „буря“. Въззивният съд споделя изводите на първоинстанционния съд, че е установено безспорно реализираното застрахователно събитие, както и щетите от него по застрахованото имущество – процесната реколта от череши за 2021 г. В тази връзка е и формираният от първоинстанционният съд извод, че в периода от 10- 20.06.2021 г. се е реализирало застрахователно събитие, което е покрит риск, а именно „градушка, буря и проливен дъжд“. Падналите продължителни дъждове в района на черешовата градина, достигнали 97, 1 л. на кв.м. са причината за заболяване и необратимо увреждане на 62,17 % от реколтата от череши в процесната черешова градина.

В тази връзка на първо място са показанията на разпитаните по делото свидетели, както и приетите по делото писмени доказателства. От показанията на свидетелите Х.М., З.И. и Р.Д., се установяват климатичните условия в периода за м.06.2021 г., както и обстоятелствата по установяване на щетите върху продукцията на ищеца, причините за тяхното настъпване и полаганите от ищеца грижи и провеждани мероприятия върху овощните му насаждения. Показанията на посочените свидетели са последователни, взаимодопълващи се, логични, безпротиворечиви, кореспондират си и с останалите, приети по делото писмени доказателства. Следва да се посочи, че не са наблюдавани съществени различия в даваните показания на тримата посочени свидетели, като и тримата имат преки и непосредствени впечатления върху климатичните условия в района за посочения по – горе период, както и върху констатираните увреждания върху селскостопанската продукция. По изложените съображения показанията на свидетелите следва да бъдат кредитирани.

Показанията на свидетелите М. и В. не следва да бъдат кредитирани, предвид категоричното им опровергаване от останалите, приети по делото доказателства, както и приетите по делото три заключения по съдебно – агроикономическата експертиза, тройната и петорната съдебно – агротехнически експертизи. От значение е да се посочи, че показанията на св. М., че загиването на плодовете е в резултат от несвършена работа, тоест неположени грижи от страна на ищеца, не може да бъде споделено, тъй като това твърдение остава изолирано с оглед на останалите доказателства. От друга страна са показанията на свидетелите М., И. и Д., които заявяват, че ищецът е полагал всички необходими агротехнически и растително – защитни мероприятия по отношение на черешовите насаждения. Посоченото обстоятелство се установява и от представения по делото дневник за проведените химични обработки и употребените торове, подобрители на почвата и биологично активни вещества, заверен от Областна дирекция по безопасност на храните, видно от който за 2021 г. са проведени десет на брой химични обработки на земеделските му площи, фактури за закупуване на материали за химическа обработка на културите, така и от трите, приети по делото експертизи. По отношение на показанията на св. В. следва да бъде посочено, че последният работи като управител в ответното дружество, поради което показанията му следва да бъдат ценени при условията на чл.172 от ГПК през призмата на това обстоятелство и възможната му заинтересованост. Всъщност по – голямата част от неговите показания представляват правни заключения досежно характеристиката на настъпилото събитие и това дали последното представлява „покрит риск“ по смисъла на ОУ. Прави впечатление, че и двамата свидетели не отричат наличието на проливни дъждове. Така св. В. сочи, че са констатирани физиологичен проблем и „по – високи дъждовни норми, вследствие на което става напукване на черешите“. Св. М. също отбелязва за наличие на дъждове, които са валили по това време на годината.

Наличието на настъпило застрахователно събитие, което да попада под понятието „покрит риск“ се установява и от представените писмени доказателства – удостоверение от кметство към с. Пирне, общ. Айтос, както и от представената справка от НИМХ с изх. №13/15.02.2022 г., съгласно която в периода 10.06.2021 г. – 20.06.2021 г. са отчетени валежи, като на 20.06.2022 г. валежът е бил най – обилен /22, 6 л/кв.м./ в синоптичната

станция в гр. Карнобат. Такива са измерени и отчетени и от синоптичната станция при с. Руен. Следва да се отбележи, че и трите, приети по делото експертизи, са установили наличие на настъпил покрит застрахователен риск, а именно „проливен дъжд“. В тази връзка и в петорната съдебно – агротехническа експертиза е установено, че през първата десетдневка на м.06.2021 г. са паднали 14 л./кв.м. дъждове при температури за периода от 16, 5 градуса по целзий. От 10.06.2021 г. са започнали ежедневни продължителни дъждове в района, които от данни на НИМХ – станция Карнобат са продължили до 20.06.2021 г. включително. Количеството на дъждовете през втората десетдневка на този месец са били 97, 1 л./кв.м. при средна температура за периода от 17, 6 градуса по целзий.

От съвкупната преценка на посочените доказателства се установява, че е настъпил покрит риск по смисъла на ОУ „проливен дъжд“, като безспорно е налице интензивен валеж в голямо количество. Това, че валежите са продължили в различна степен за по – продължителен период от време няма как да промени този извод. При преценка за наличието на настъпил „покрит риск“ е водеща дефиницията и уговорките по отношение на този риск, уговорени между страните със застрахователната полица или общите условия към нея. По отношение на констатацията за наличието или липсата на „покрит риск“ не следва да се вземат предвид съпътстващите други, незалежали в уговорките между страните по застрахователното правоотношение, условия и обстоятелства. Именно такава се явява обстоятелството, че за периода от първите двадесет дни на м. юни 2021 г. са налице продължителни превалявания, като някой от тях видно от доказателствата по делото са били именно интензивни валежи, които пък от своя страна са създали необходимите условия за възникване на уврежданията на продукцията на застрахованото лице. От изложеното се установява, че е налице т.нар. „адекватно условие“ /или причинна връзка/ за настъпване на увреждането на застрахованото имущество. По тези съображения съдът приема доводите на въззивното дружество за неоснователни.

Следващата група доводи по същество касаят извода на първоинстанционния съд, че е налице покрит риск по полицата, въпреки констатациите на експертите и показанията на свидетелите, че уврежданията са причинени от болести /кафяво гниене/, напукването на плодовете поради продължителна влага, както и високите температури след това. В тази връзка е отбелязано, че е налице изключен риск „болести“, като се сочи, че в чл.11 от ОУ е уговорено, че не се покриват вреди, пряко или косвено, причинени от болести, включително когато тяхното проявление се дължи на настъпило застрахователно събитие.

Действително в общите условия, представляващи неразделна част от застрахователната полица, се съдържа клаузата, че вредите, причинени от болести, не се покриват, включително когато тяхното проявление се дължи на настъпило застрахователно събитие. Следва да се посочи, че и трите, приети по делото експертизи, достигат до извода, че вследствие настъпилите в периода 10 – 20 юни 2021 г. климатични условия, са налице механични увреждания по черешите, които пък впоследствие от своя страна са довели до процеса на т.нар. „кафяво гниене“. Вещите лица по петорната експертиза също така сочат, че в резултат именно на проливните дъждове при наранените плодове – опадалите на земята, както и тези по дърветата- бързо започнали гнилоствни процеси с локално кафяво гниене. Посочено е, че в резултат на напукванията, причинени от силния дъжд и градушка, са започнали гнилоствни процеси. Достигнат е до извода и, че съгласно протокол за брак от 25.06.2021 г. са били бракувани 24 000 кг. череши. Като цяло в това отношение заключенията и по трите експертизи са последователни и дават цялостен отговор на причините за настъпване на уврежданията по плода. Следва да се посочи, че за да имат пазарна стойност плодовете от череши следва да отговарят на изискванията на Регламент (ЕО)№214/2004 г. на Комисията от 06 февруари 2004 година за определяне на стандартите за търговия с череши, като минималните изисквания към тях е да са цели, свежи на външен вид, здрави, твърди (според сорта), чисти, без повреди, причинени от вредители, без повишена повърхностна влажност, без чужд мирис и/или вкус, с дръжка, като загнилите

следва да се изключат. В регламентът се съдържат и допълнителни изисквания съобразно различните класове череша, но всички следва да отговарят на минималните такива. Посоченото означава, че на пазара не могат да бъдат реализирани череша с механични наранявания, наранявания от градушка, измръзване, силен дъжд и други неблагоприятни климатични условия. Пазарна стойност и годност за консумация на черешовите плодове, след като са били изложени на последователни въздействия от проявлението на градушка и проливен дъжд, покрити рискове съобразно уговореното в ОУ, няма как да е налице, независимо дали впоследствие са се развили гниене и навлизане в плода на болестотворни организми. Следователно, констатираните механични увреждания са достатъчни, за да се приеме, че плодовете не отговарят на обичайните изисквания за пазарна реализация, което сочи, че за застрахования са настъпили вреди и тези вреди не са пряко свързани с проявата на кафявото гниене, а са резултат от механичното увреждане на черешовите плодове, което от своя страна е благоприятствало развитието на патогените, но като вторична последица. Тя обаче би имала отношение към размера на вредите, но не обосновава тезата на ответника вредите да са резултат на болест. По тези съображения не следва да бъдат споделени и възраженията на въззивното дружество за наличие на изключен риск „болест“.

По отношение на възражението за наличие на право на отказ по чл.408 от КЗ, следва да се посочи, че съдът не споделя приложимостта на някоя от хипотезите по чл.408 от КЗ в настоящия случай. Общата разпоредба за отказ да се извърши застрахователно плащане при имуществени застраховки се съдържа в чл. 408 КЗ: при умишлено причиняване на застрахователното събитие от лице, което има право да получи застрахователното обезщетение; при умишлено причиняване на застрахователното събитие от застрахователя с цел получаване на застрахователното обезщетение от друго лице; при неизпълнение на задължение по застрахователния договор от страна на застрахования, което е значително с оглед интереса на застрахователя, било е предвидено в закон или в застрахователния договор и е довело до възникване на застрахователното събитие и в други случаи, предвидени със закон.

За да възникне право за застрахователя да откаже изплащане на застрахователно обезщетение, респективно да намали застрахователното обезщетение, в хипотезата на неизпълнено задължение на застрахования, предвидено в застрахователния договор, неизпълненото задължение следва да е от такова естество, че да се намира в причинна връзка с настъпването на застрахователното събитие, с обема на произлезлите от събитието вреди или с възможността те да бъдат доказани. Това е валидно във връзка с приложението на чл. 408, ал. 1., т. 3 КЗ, но е приложимо и за случаите, в които застрахователят обосновава правото си на отказ, респ. намаляване на застрахователното обезщетение, с поведение на застрахования, което поради потенциалната опасност да предизвика настъпване на застрахователното събитие, да способства за увеличаване на вредите от събитието или да пречатства доказването им е предвидено в Договора или Общите условия като основание за освобождаване от застрахователна отговорност. Аналогично на хипотезите, покриващи фактическия състав на чл. 408, ал. 1., т. 3 КЗ, в тези случаи правото на застрахователя да откаже изплащане на застрахователно обезщетение е обусловено от доказване на причинна връзка между поведението на застрахования и настъпването на застрахователното събитие, респ. обема на вредите и/или възможността за доказването им, като застрахователят следва да докаже пряка причинно-следствена връзка между неизпълнението на съответното задължение на застрахования като значително с оглед на неговия интерес. (така безпротиворечивата съдебна практика на ВКС, създадена по реда на чл. 290 ГПК, приложима и към настоящия случай поради идентичността на разпоредбите на чл. чл. 408, ал. 1., т. 3 КЗ (нов) и чл. 211, т. 2 КЗ (отм.); – напр. Решение № 49/29.07.2013 г. по т. д. № 840/2012 г. състав на ВКС, I т. о., Решение № 224/20.07.2015 г. по т. д. № 4554/2013 г. на ВКС, I т. о., Решение № 207/13.01.2017 г. по т. д. № 3394/2015 г. на ВКС, II т. о., Решение № 167/07.02.2017 г. по т. д. № 1655/2015 г. на ВКС, II т. о. и др.). В настоящия случай не се

установява наличие на посочените предпоставки, които обуславят приложението на хипотезата на чл.408, ал.1, т.3 от КЗ, както и другите посочени в нормата хипотези. Не е установено такова поведение от страна на застрахователя, което да е допринесло за настъпване на застрахователното събитие. Напротив, последният е изпълнявал добросъвестно задълженията си по застрахователната полица и ОУ, като заплащането на застрахователната премия не е оспорено от застрахователя. В същото време е изпълнено задължението по чл.15, ал.1, т.2 от ОУ за уведомяване на застрахователя в срок от три работни дни от узнаване на застрахователното събитие, видно от приложеното искане до застрахователя от 21.06.2021 г. за изплащане на застрахователно обезщетение. /кореспондиращо задължение, установено в разпоредбата на чл.403 от КЗ/. Няма данни за друго неизпълнение на поетите от застрахователя задължения, установени в чл.14, ал.1 от ОУ, от страна на застрахователя, още по – малко такова, което да е значително с оглед интереса на застрахователя. Липсват доказателства за това, които да са били ангажирани от въззивното дружество, което носи доказателствената тежест за установяване на това обстоятелство. Нещо повече, от приетите по делото доказателства, се установява, че застрахователят е полагал старанието и грижите на добрия стопанин спрямо застрахованите площи, изпълнени са всички необходими агротехнически предприятия, както и растителнозащитни мероприятия. Това е установено от показанията на разпитаните по делото свидетели М., Д. и И., от представените писмени доказателства, вкл. дневник за проведените химични обработки и употребените торове, подобрители на почвата и биологично активни вещества, заверен от Областна дирекция по безопасност на храните. В подкрепа на изложеното са и заключенията и по трите, приети по делото съдебни – агротехнически експертизи, които категорично и еднозначно достигат до извода, че са всички необходими растителнозащитни мероприятия, което пък от своя страна гарантира добро фитосанитарно състояние на насажденията и възможности за получаване на оптимален добив. Заключение е, че въззиваемият е полагал добри грижи по поддръжка и запазване на застрахованото събитие, което от своя страна обуславя извода на съда за неоснователност на възражението на застрахователя за основание за отказ по смисъла на чл.408 от КЗ.

По отношението на размера на уврежданията и направените в тази връзка възражения от страна на въззивното дружество, съдът споделя доводите му в насока на това, че те не следва да бъдат определени на база на пазарната стойност на увредената продукция. Във връзка с определяне на дължимото застрахователно обезщетение чл. 386, ал. 2 КЗ предвижда, че при настъпване на застрахователно събитие застрахователят е длъжен да плати застрахователно обезщетение, което е равно на действително претърпените вреди към деня на настъпване на събитието, освен в случаите на подзастраховане и застраховане по договорена застрахователна стойност, която е фиксирана парична сума, като в този случай чл. 386, ал. 2 КЗ не се прилага. Практиката на ВКС /на която се позовава и застрахователното дружество/ приема, че не съществува спор нито в съдебната практика, нито в правната доктрина, че застрахователното обезщетение при имущественото застраховане има за цел да обезщети застрахователя за действително настъпилите от застрахователното събитие вреди на застрахованата вещ (имущество), както и, че с оглед характера на застрахователното обезщетение, конкретният му размер се определя в зависимост от размера на увреждането, в рамките на застрахователната сума и действителната стойност на застрахованото имущество към момента на настъпване на събитието. Законодателят ясно е регламентирал начина на определяне на сумата, срещу която се застрахова имуществото, а именно - въз основа на действителната стойност на вещта (застрахователна стойност) към момента на подписване на полицата. Предвид различните застрахователни стойности на съответната вещ (действителна стойност към момента на сключване на застрахователния договор, действителна стойност към момента на настъпване на събитието, възстановителна стойност) принципно е възможно страните по

застрахователното правоотношение да конкретизират застрахователната стойност към деня на настъпване на застрахователното събитие. Дължимото от застрахователя обезщетение е функционално обусловено от застрахователната стойност към момента на настъпване на събитието. В случая обаче застрахованото имуществено право има специфичен характер - бъдеща реколта от селскостопански насаждения (череша). При този вид имуществено застраховане, застрахователната сума се договаря между застрахователя и застрахователното дружество и то при съобразяване на производствените възможности на района, в който са засети съответните овощни култури. При настъпило застрахователно събитие в периода на развитие на овощните култури, не би могло дължимото застрахователно обезщетение да се определи на друга база, различна от договорената застрахователна сума, след установяване на конкретните настъпили вреди по културите, които фактически се отглеждат на посочените в полицата площи. Освен общите правила за определяне на застрахователното обезщетение, при този вид имуществено застраховане следва да се имат предвид и специфичните правила, обективирани в полицата и приложимите към нея общи условия. /Така Решение № 161 от 24.11.2010 г. на ВКС по т. д. № 724/2009 г., II т. о., ТК, Решение № 128 от 12.07.2010 г. на ВКС по т. д. № 969/2009 г., II т. о., ТК/.

От изложеното се налага извода, че когато се касае за застраховани вещи, които тепърва ще възникват (напр. при застраховане на реколтата, която тепърва ще се роди) действителната стойност на реколтата към момента на сключване на договора не е ясна и затова обезщетението следва да се определи на база уговорената застрахователна стойност, която в случая е в размер на 500 лева за декар. Това съответства и на клаузите от ОУ към застрахователната полица. Така съгласно чл.20, ал.1 от ОУ при частични увреждания размерът на застрахователното обезщетение съответства на установения процент на вредата, съобразно застрахователната сума. В случая видно от заключението по петорната съдебно – агротехническа експертиза, установеният процент на вредата е в размер на 62, 17 % върху черешовите насаждения, разположени на площ от 27, 33 декара, при уговорена застрахователна сума на декар в размер на 500 лв., дължимото застрахователно обезщетение възлиза на сумата от 8495, 53 лв.

По тези съображения, предявеният частичен иск за сумата от 1250 лв. от общо 8199 лв., се явява изцяло основателен, поради което правилно първоинстанционният съд е постановил решение, с което го е уважил за главницата и законна лихва от момента на завеждане на иска до окончателното плащане на сумата.

Предвид гореизложеното и поради съвпадане на изводите на настоящата инстанция с тези на районния съд, БОС намира обжалваното решение за правилно и законосъобразно, поради което следва да бъде потвърдено.

С оглед изхода на делото пред настоящата инстанция в полза на въззиваемия следва да бъдат присъдени направените разноски по делото за адвокатско възнаграждение в размер на 300 лв. на основание чл.78, ал.3 от ГПК.

Мотивиран от изложеното, Бургаският окръжен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА изцяло Решение № 178 от 27.07.2022 г. по гр.д. №949/2021 г. по описа на РС-Айтос.

ОСЪЖДА ЗД „Евроинс“ АД, с ЕИК 121265113, със седалище и адрес на управление: гр.София, бул.“Христофор Колумб“ № 43, представлявано от изпълнителните директори Йоанна Цветанова Цонева и Румяна Гешева Бетова, да заплати на М. Г. Г., ЕГН *****, с постоянен адрес: ***, сумата в размер на 300 лв. - разноски за въззивното производство пред БОС.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване на основание чл.280, ал.3, т.1 от ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____